

λάρετος μὲς γύρισε τὸ φύλλο λέγοντας πὼς «ἰπιθουμὲ μὲν, λυπεῖται δὲ» κτλ. Γελάσαμε καὶ τοῦ στεῖλαμε ἕνα γράμμα γιὰ νὰν τοῦ θυμήσουμε τὸ Ζούλ Σιμόν καὶ τὴν κυκλοφορία τῆς «Ἐστίας». Ὁ κ. Φιλάρετος θυμώσε, φαίνεται, καὶ γι' αὐτὸ μὲς ἔστειλε ἕνα ταχυδρομικὸ δελτάρι κ' ἔβριζε σ' αὐτὸ τὸ διευθυντὴ τοῦ «Νουμά» ἐκβιασθὴ καὶ τὰ ρέστα. Τὸ δελτάρι δὲν εἶχε ὑπογραφή, ἀπόδειξη τρανὴ καὶ αὐτὸ πὼς ὁ κ. Φιλάρετος εἶχε χρηματίσει Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ' ἤξερε πὼς ὅποιος ὑπογράφει τίς βριστιές τους πάει φυλακῆ.

* *

Εἶπαμε στὴν ἀρχὴ πὼς ὁ κ. Φιλάρετος ἀπόσυρε τὴν ἐμπιστοσύνη του ἀπὸ τὴ «Μεταρρύθμιση» γιὰ λόγους πατριωτικούς. Τους λόγους μὲς τοὺς εἶπε ὁ ἴδιος σ' ἕνα γράμμα τοῦ ποῦ δημοσίεψε στὴν ὑπερπατριωτικὴ «Ἐσπερινή» καὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

Γιατὶ ἡ «Μεταρρύθμιση» εἶναι μοναρχικὴ καὶ τὴν ἀποκηρύχνει ὁ δημοκράτης Φιλάρετος.

Γιατὶ ἡ «Μεταρρύθμιση» χτύπησε τὸ κίνημα τοῦ Θέρισου καὶ τὴν ἀποκηρύχνει ὁ πατριώτης Φιλάρετος.

Γιατὶ ἡ «Μεταρρύθμιση» δημοσίεψε τὸ ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη, καὶ τὴν ἀποκηρύχνει ὁ λογιώτατος Φιλάρετος.

Τρεῖς λόγοι σπουδαῖοι, βλέπετε, τρεῖς ἀφορμὲς τρομερές, νὰ ποῦμε, ποῦ μποροῦνε νὰ σπρώξουν ἀκόμα καὶ σ' αὐτοχτονία τὸν κάθε τρισυπόστατο Φιλάρετο, τὸ δημοκράτη, δηλ. τὸν πατριώτη καὶ τὸ λογιώτατο.

Ὁ Φραγκούδης, ποῦ θὰν τοῦδινε τὴ γερὴ κατακεφαλιὰ, λείπει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀπάντησις τῆς «Μεταρρύθμισης» εἶταν πολὺ μαλακία, πολὺ ἀντιμεταρρυθμιστικὴ. Εἶταν ἀπάντησις μὲ γάντι, ἐνῶ χρειαζόταν ἀπάντησις μὲ γροθιά. Ἔτσι μονάχα θὰ μάθαινε μιὰ καὶ καλὴ ὁ κ. Φιλάρετος πὼς πέρασε ὁ εὐτυχισμένος καιρὸς τοῦ «Ραμπλαῖ» ποῦ οἱ παπαρδέλες περνοῦσαν γιὰ πατριωτισμὸς, ἀφοῦ πιά ἡ «Μεταρρύθμιση» μὲ τὸ μάθημα ποῦ τῆς ἔδωκε, θάρχινῆσει ἐδῶ καὶ ὀμπρὸς νὰ φυλάγεται ἀπὸ τοὺς πατριώτες καὶ ἔταν ἀκόμη τῆς προσφέρουν τὴν «πολύτιμη συνεργασία» τους, καθὼς ἔγραψε ἄλλοτε ποῦ πιάστηκε στὸ πατριωτικὸ δόκανο καὶ τοῦ δημοσίεψε τᾶρθρα του.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

JEAN PSICHARI: Essai de grammaire historique sur le changement de λ en ρ devant consonnes en grec ancien, médiéval et moderne. — Παρίσι (Imprimerie Nationale) MDCCCXCV, σκῆμα 80, καταβατὰ 291—336 [4—48].

Νὰ καὶ μιὰ ἄλλη καινούρια μελέτη τοῦ τρανοῦ μας Δασκάλου, πολύτιμη καὶ καλοδεχούμενη καθὼς εἶναι καθιερωμένη ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐργασία τοῦ ἑξακουσμένου σοφοῦ. Εἶναι extrait, γιὰ νὰ εἰπῶ τὴ φράγκικη λέξη, τράβηγμα καθὼς λέμε ἡμεῖς ἀπὸ τὰ Memoires Orientaux (Congrès de 1905), ποῦ βγάζει ἡ Παρισιανικὴ σχολὴ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, γραμμῆνο, ἐξὸν ἀπὸ ἕνα γαλλικὸ πρόλογο, στὸ ἕνα καταβατὸ γαλλικὰ καὶ στᾶλλο, τάντικρονὸ, ρωμαίικα.

Ἡ μελέτη ἀφτῆ, καθὼς φαντάζομαι, εἶναι κομμάτι ἀπὸ τὴ μεγάλη Ἱστορικὴ Γραμματικὴ τῆς Ρωμαίικης γλώσσας ποῦ μὲς ἐτοιμάζει ἀπὸ καιρὸ ὁ κ. Ψυχάρης, καὶ στὸ κομμάτι τουτοδὰ γίνεται λόγος γιὰ κάτι παθήματα ἰδιαιτέρα τοῦ ἤχου λ καὶ τοῦ ἤχου ρ. Καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται λόγος γιὰ τοὺς τρόπους ποῦ συναλλάσσονται ρ καὶ λ, ἔπειτα γιὰ τὸ ἑξομοίωμα ἢ ἑξαιρωμαξιά σαυτοὺς τοὺς ἤχους, τρίτο πὼς γίνεται τὸ ἑξομοίωμα, πότε καὶ πὼς γίνεται ἢ καθαριτὸ συναλλαξιά, πὼς συναλλάσσονται στὴν κοινὴ σημερὴν λαλιὰ τὸ λ καὶ τὸ ρ, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ ζήτημα γιὰτὶ δὲ γίνεται οὕτως τις λέξεις ἢ συναλλαξιά τοῦ λ καὶ τοῦ ρ στὴν κοινὴ, καὶ ἔπειτα γιὰ μιὰ ἄλλη κατώδρομη συναλλαξιά τοῦ λ καὶ τοῦ ρ ποῦ γίνεται σὲ μερικές ντοπιολαλιές στὴν Καλάβρια (Ὁτράντο) καὶ τὴν Τσακωνιά. Στὸ τέλος, καταβατὸ [48], βρίσκεται μιὰ μικρὴ προσθήκη, γραμμῆνη μόνον ρωμαίικα, γιὰ τὸ λ ποῦ γίνεται διπλὸ.

Τὸ ὕλικὸ ποῦ ὁ κ. Ψυχάρης δούλεψε μὲ τὴν πιδέξια ἐκείνη μέθοδο σαυτὸ τὸ νέο βιβλίου του εἶναι παραπολύ, παρμένο ἀπὸ κείμενα, ἐπιγραφές, χαρτάγματα, χειρόγραφα, κλ. κλ. Ἀπὸ τέτοιαις πηγές ἔχω καὶ ἐγὼ μαζώξη ἀρκετὸ ὕλικὸ γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα. Λυπᾶμαι ποῦ δὲ στάθηκε δυνατὸ νὰ τὸ μελετήσῃ καὶ αὐτὸ, τὸ δικό μου δηλαδῆς, ὁ κ. Ψυχάρης. Μὰ γιὰυτὸ φαντάζομαι πὼς πολὺ—γιὰ νὰ μὴν εἰπῶ τίποτε—δὲν ἔχασε τὸ βιβλίο τοῦ Δασκάλου μας, τὸ πολύτιμο, ποῦ πρέπει νὰ τὸ μελετήσουν ὄχι μόνον ἐκεῖνοι ποῦ καταγίνονται στὸ ἐπιστημονικὸ

μέρος τῆς Ρωμαίικης γραμματικῆς, ἀλλὰ καὶ κάθε περίεργος νὰ μάθῃ γιὰ ποιοὺς λόγους μερικοὶ σημερνοὶ τύποι τῆς κοινῆς καθιερωθήκανε στὴν καινούρια φιλολογικὴ γλώσσα τῆς Ἑλλάδας.

Δὲν πρέπει βέβαια νὰ παραλείψουμε, μιλῶντας γι' αὐτὸ τὸ νιόβγαλτο βιβλίο, νὰ σημειώσουμε πὼς εἶναι καὶ μιὰ νέα, τρανὴ καὶ παλληκαρῖσια, διαμαρτυρία ἐναντίον ἐκείνων, ποῦ καταλαλοῦνε μὲ πείσμα ἀνόητο τὴ δημοτικὴ μὲς γλώσσα λέγοντας πὼς εἶναι ἀνίκανη νὰ περητήσῃ ἀνάγκαις ἐπιστημονικῆς. Καὶ νὰ σημειώσουμε ὅτι πρόχειρα κανεῖς σὲ δαῦτο βλέπει πόσο παλαιόκοι εἶναι κάτι τύποι ζωντανοὶ καὶ στὴ σημερινὴ μὲς γλώσσα, τύποι ἀπ' ἐκείνους ποῦ τοὺς κοροϊδεύουν μερικοὶ ἀνίδεοι λέγοντας πὼς εἶναι ἀνήκουστοι καὶ πλάσματα τῆς μαλλιαρῶσῆς.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΑΝΕΜΟΜΑΖΩΜΑΤΑ

5

Τὰ χελιδόνια
διῶξαν τὰ χιόνια—
πέτε τραγούδια!

Ὅλα γελᾶνε
μοσκοβολᾶνε
μύρια λουλούδια!

Τρέχω σὸν δάση
καὶ ὀποιο κοράσι
βρῶ θὰ φιλήσω...

Τώρα, παιδιά μου,
πὼς τὴν καρδιά μου
νὰν τὴ σφαλῆσω;

6

Πῆγε νάγιάσῃ ὁ φτωχὸς
ψηλὰ στὸ μοναστήρι,
μὰ βρῆκε τὸ ποιῆρι
γεμάτο ἀπὸ κρασί
τῆς Σαντορίνης!

Τώρα, σὸν πῆνη μοναχὸς
καὶ ἀνάβει καὶ κορώνει,

του, ἐφάνταζότου μίαν ἀπόκριση τραγικὴν ὠραιότητα, ποῦ οὐδὲ ὁ ἴδιος δὲν ἐμπορεῖσε νὰ συλλάβῃ, ποῦ τὴν ὑπόψιαζε ὅμως ἀφανέρωτην μπροστὰ του, καὶ ποῦ ἤθελε νὰ τὴν ἐπιδείξῃ στὴν ἀνθρωπότητα, ἐξηγῶντας ἔτσι τὰ τρίαθαθα μυστήρια τῆς ζωῆς καὶ τῆς δημιουργίας. Κ' ἐγενότου μ' ἀξαινωμένη συγκίνηση τὴν τραγικὴν ἀπόλαψιν, καὶ ἀνακατονόταν μίσα στὸ εἶναι τοῦ ἰδίου μεγάλης, ἀσύστατης ἀκόμα, ὄνειρα γιὰ πλάσματα καινούρια καὶ ἀφίσικα, γιὰ τόνους καινούριους καὶ ἀνεφάνταστους, γιὰ ὀλυμπιακὰς ἀρμονίας, ποῦ ποτὲ δὲν εἶχαν παρασταθεῖ· ὁ κάμπος τῆς εἰκόνας εἶταν ἡ πλάση, ἡ καλλονὴ τῆς μουσικῆς, ἡ ὠμορφιά τῆς, ἡ τραγικὴ ἀρμονία. Στὸ τέλος ἐφώνασε:—«Εἶμαι στὸν Ὀλυμπο. Εἶσαι Θεός, Διουσιόδωρε· μὴν ἀφανίσῃς τὴν τέχνη μου μὲ τὴν ὀργή σου. Ὡ, πόσο μεγάλος ἦρας εἶνε ὁ Ἀλέξαντρος, καὶ στὴν Ἐφεσο ἀλλαλαζόντας ἐθιάμασαν τὴν εἰκόνα μου, καὶ τᾶλογα ἐχλημίντρισαν χαρετώντας τὸ περῆσαν ἄτι τοῦ καταχτητῆ· στὸ ζωγραφισμένο μέτωπο ὁ κόσμος ἐμάντεψε τοὺς ὑπεράνθρωπους σκοπούς, τοὺς ἀπατοὺς πόθους τοῦ ἥρωα, τὴν ἀχορταγία γιὰ δόξα, τὴν ἀμέτρητη εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου, ποῦχει μὲσα του τὴ φλόγα τοῦ θεοῦ. Μὰ τί εἶνε ἡ εἰκόνα μου μπροστὰ σ' ὅ,τι ἀπὸ μίνα χαλεψαί τώρα ἡ τέχνη μου; Ἄχ, Διουσιόδωρε,

ὅ,τι βλέπει σ' ἐμένα ἡ ψυχὴ μου εἶνε τὸ ἀπειρο· ἐσὺ σαρκῶνεις τὸν πόνο τῆς ἀνθρωπότητος, ποῦνε σκαλωμένη ἀπὸ τὴν Ἀνάγκη, ποῦ ποθεῖ τὸ ἀνέβρετο ἔλεος, ποῦ χτυπιέται μὲσα στᾶγνωστο, στὸ μελλᾶμενο, φοβισμένη, δίνοντας ἀκρόαση σὲ πλάνας ἰλιπιδες. Διουσιόδωρε, εἶδα τὸν πόνο σου».

«Ἐλεφτέρωσε» ἐδεήθηκε σπλαχνιστικὰ ἡ Καμπάση «ἢ ἀπελπισία του μοῦ ραγίζει τὴν καρδιά».

Ὁ Ἀπελλῆς τῆς ἐχαμογέλασε, δίνοντας μ' ἕνα νόημα ὑπόσκησι, καὶ ἡ Καμπάση ἐσηκώθη καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου. Μὰ ὁ Διουσιόδωρος βλέποντας ἐγένη κατακόκκινος, ἐχτύπησε μὲ τὸ πόδι τὴ γῆς, καὶ ἀφρὸς ἐβῆκε ἀπ' τὰ μισάνοιχτα χεῖλη του. Ὡς τόσο τὰ μάτια τοῦ ζωγράφου ἐκοίταζαν τὸ ἀνάγλυφο τοῦ Λύσιππου, τὸν τυραγνισμένον Προμηθέα· καὶ εἶπε:—«Εἶνε ὁμοῖος του· νὰ τὴν ἢ μεγάλην τραγωδίαν ποῦ ἡ ψυχὴ μου ὑπόψιασε. Ἄφτος ὑπέφερε γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν πατημένην, τὴν πονεμένην, τὴν ἀνησυχαστήν, καὶ σὺ γιὰ τὴ σκλάβαν σου πατρίδα, τὴν ρειπισμένην Θῆβαν, τὸν ξεπεσμένον Ἑλληνισμό· νὰ τὴν ἢ τραγωδίαν στὸ πρόσωπό σου».

Κ' ἐσηκώθηκε μεγάλως, περῆφανος, πανώρως, καὶ ἀπλόνοντας τὰ χεῖρη, εἶπε διατάζοντας:—«Θὰ σὲ ζωγραφίσω καὶ χωρὶς νὰ θέλῃς. Σοῦ χαρίζω τὴν

ἀθάνατη ζωὴ τῆς Τέχνης.»

Ὁ Διουσιόδωρος ὅμως ἀγρίεψε· οἱ φλέβες τοῦ λαμοῦ του καὶ τοῦ προσώπου του ἐγιόμισαν αἷμα· καὶ εἶπε θυμωμένος πολὺ:—«Γιατὶ, Καμπάση, παρακαλεῖς τὸν ἀνάξιον ἀφτόν ἀνθρώπο, τὸν πουλημένο τοῦ τύραννου τῆς Ἑλλάδας; Πὼς μπορεῖ νὰ μ' ἐλεφτέρωσῃ, ἐμένα τὸ μεγαλύτερον ὀχτρό, τὸ μισητὴ τῆς Δόξας, τοῦ θεοῦ ποῦ ἐσκλάβωσε τὴν πατρίδα, Σκοτώσου ἐσὺ, καὶ ἄφησέ με στὴν Τύχη μου».

Ἡ Καμπάση τὸν ἐκοίταζε τρέμοντας: «Διουσιόδωρε» τοῦπε «μοῦ λείπει ἢ ἀντρίκια ψυχὴ σου. Μ' ἀρέσει ἡ ζωὴ».

«Καταφρονεμένη» τῆς ἀποκρίθη καὶ ἐσώπασε. Οἱ ἄλλοι σκλάβοι ἔτρεμαν· ἐγνώριζαν τὸν Ἀπελλῆ ἡμερο, μεγαλόψυχο, γενναῖο, μὰ καὶ εὐκολοθύματο, πὼς θὰ βαστοῦσε τὲς σοβαρὰς βριστιές τοῦ Διουσιόδωρου; Καὶ ἡ Καμπάση ἡ ἴδια ἔτρεμε γιὰ τὸν ἀδερφό τῆς. Ὁ ζωγράφος ὅμως δὲν ἐταράχθηκε· δὲν ἐκατέβηκε ἀπὸ τὸ φιλιδεῖο ὄνειρό του καὶ χαμογελῶντας εἶπε:—«Πάρτε τον, καὶ κανεῖς ἄς μὴν τὸν πειράξῃ στὸ σπιτί μου, ἀλλὰ προσέχετε μὴ μοῦ χαλάσῃ τις ζωγραφίαις».

Ὁ Διουσιόδωρος τοῦρριξε ἕνα βλέμμα μέψης, ἐβῆκε ἀκολουθῶντας τοὺς ἄλλους σκλάβους καὶ μὴν ἀφίνοντας κανέναν νὰ τὸν ἀγγίξῃ, μὲ τὸ μέτωπο